

פגישה בנושא הון אנושי לתשתיות – ארגון המהנדסים והאדריכלים העצמאיים בישראל

משתתפים:

עו"ד ליאור בר-און – מנכ"ל ארגון המהנדסים והאדריכלים העצמאיים
ליאור שנבל – שותף בחברת Precise, חברת ניהול כלכלי לחברות בתחומי התכנון

רקע על הארגון:

- מייצגים את מרבית משרדי האדריכלות וההנדסה בארץ. יודעים עקב כך על מגמות בתחום בצורה טובה ויחסית מדויקת.
- עובדים עם חברת Precise, הם משמשים להם ככלי לאיסוף וניתוח מידע. לא מבקשים מידע ישירות מהמשרדים החברים, עקב הגבלות ההגבלים העסקיים.
- עובדים מול רוב הגורמים הציבוריים ששוכרים שירותים של החברים שלהם.
- יש מחלקות משפטיות, כלכליות, ביטוחיות, חשבונאיות שעוזרות לחברים בארגון.
- הארגון כולל תחתיו 17 איגודים לפי מקצועות הנדסה ואדריכלות, ביניהם: מהנדסי תנועה ותחבורה, מהנדסי כבישים, מסילות רכבת ומסלולי תעופה, מהנדסים גיאודטיים

התובנות מהפגישה:

- סוגיית התעריפים היא המחולל של רוב הבעיות בתחום. זאת הצעקה שהם מנסים לצעוק. היו להם הצלחות לאורך השנים, אבל זה לא מספיק.
- התעריפים הציבוריים משפיעים על רמות השכר בתחום, ובעקיפין על כמות המעוניינים ללמוד הנדסה אזרחית באקדמיה (ובהמשך הנדסת מערכות). יש מחסור אדיר בכמות הלומדים ובעתיד זה צפוי לרדת.
- הם פועלים עם חברת השמה בהסדר קבוע, שהחברים בארגון יכולים להשתמש בה. ממנה מבינים שיש מקצועות שהם פשוט לא מצליחים לעשות בהם השמות. גם כאשר המשרדים מוכנים לעלות את השכר, לא מצליחים לגייס.
- משרדים בפריפריה כמעט לא מצליחים להתקיים.
- הנדסה זה תחום שמתפתח, צריכים לראות גם את זה בחישוב התעריפים, ולא רק את סלילת הכביש הקרובה. אם לא מגלמים בתוך שכר התכנון את התמריץ לחדשנות, משרדים לא יעשו את זה.
- מתמודדים עם בעיה לא פשוטה של פיתוח משרדים קטנים וצעירים, במציאות של היום קשה להם לשרוד ובטח לגדול.
- המדינה יוצאת למכרזי מחיר, בניגוד לתקנות (א5) שקובעת מדרג לפי איכות. ואז המדינה מקבלת תכנון גרוע, וכתוצאה תשתיות לא טובות. בהקשר זה ממליצים לקרוא את דו"ח ועדת זיילר.
- המדינה אומרת שהם יודעים שצריך להעלות תעריפים, אבל הם לא יכולים - כי אם יעלו להם, יצטרכו להעלות למקצועות אחרים. זה חסם שצריך לפתור.
- גם כאשר המדינה מקבלת את דעתם, הבירוקרטיה מונעת יישום. החשש"ל קיבל חוות דעת שלהם על [REDACTED]
- אבל כבר שנה וחצי לא בוצע שינוי בפועל.
- המשרדים הגדולים עובדים גם בחו"ל, ובזכות זה שורדים ומרוויחים. על העבודה בארץ לא מרוויחים מספיק.
- מנסים להחיל את תקנה א'5 על רשויות מקומיות, כרגע לא מצליחים. לכן שם יש תחרות רק על בסיס מחירים. דווקא אלו המקומות בהם המשרדים הקטנים יכולים להתחרות (הגדולים לא מתמודדים), אבל הם לא מצליחים להרוויח שם בגלל התחרות במחירים.
- בהערכת החוסר – היום בערך שליש מהענף זה עולים שיפרשו ב-5 שנים הקרובות.
- בשנתיים האחרונות עלו מספר העבודות ב-20%, בלי עלייה במספר העובדים.
- התעריף המרכזי בארץ למבנים – תעריף משרד הביטחון (התעדכן לאחרונה ב-96). תעריפי דרך- תעריף נתיבי ישראל או רכבת ישראל.
- במקרקעי ישראל – ב-20 שנה בערך, [REDACTED]
- פעם בתכנון היו 5 מקצועות – היום יש 20 (אלומיניום, בנייה ירוקה, בטיחות אש וכו').

- משהב"ט לפני יותר מ-5 שנים התחיל לצאת במכרזים. עד אז קבע מחיר לעבודה. המעבר למכרזים נבע מרצון לקבל הנחות בתעריפים כמו שקורה לגופים ציבוריים אחרים.
- משרד הבינוי והשיכון דוגל בתכנון ראוי, אבל האוצר דוחק בהם להוריד מחירים ולצמצם עלויות תכנון.
- מציעים לזנוח את רכיב הכסף במכרזים. לקבוע מראש מחיר הוגן וקבוע, ולקבוע את הזוכה רק על פי איכות.
- מנגנון ה-QBS (מכרז איכות) מוטמע ונפוץ ברוב מדינות המערב, בחלקן הוא מקובע בחוק. בישראל, על אף תקנה 5א', זה לא עובד מספיק טוב – אמנם קובעים משקל של 80% איכות ו-20% מחיר, אך מנקדים את כל המתחרים בציונים דומים מאוד מבחינת איכות, ואז בפועל הקביעה היא לפי המחיר.
- תכנון – 8%-9% מעלות הפרויקט, לא כולל עוד 3% בערך על ניהול פרויקטים.
- מחקרים- דוד בועז ורוזנפלד – על אי-איכות בבנייה.
- יעבירו מצגת עם נתונים על השוואה בינלאומית של שכר הטרחה בפרויקטים שונים, ועם סקירת מאמרים התומכים בטענה שהשקעה בתכנון מצמצמת עלויות ביצוע ולכן משתלמת.
- יהיו מוכנים לעזור בהעברת נתונים לפי בקשת מידע שנעביר.